

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Statsvetenskapliga Institutionen

En jämförande studie av medelinkomstens påverkan
på stadsdelarnas utbetalning av föreningsbidrag inom
Göteborgs Stad

Kandidatuppsats i
Statsvetenskap
HT 2015
Oskar Anlend
Handledare: Frida Boräng
Antal ord: 10 366

Sammanfattning

Denna studie undersöker om Göteborgs stadsdelars medelinkomst påverkar hur stor del av föreningsbidraget som olika föreningstyper erhåller. Genom att undersöka hur det förhåller sig inom Göteborgs stad så visar den hur det förhåller sig inom en och samma kommun med samma politiska sammansättning. Data till studien har insamlats från stadsdelarna själva och behandlar utbetalningen av föreningsbidrag från stadsdelarna under 2013. Föreningarna som erhållit bidrag kodas in i föreningstyper presenteras i tabeller och diagram för att sedan ta reda på om det finns ett samband mellan medelinkomsten i stadsdelarna och hur stor del av föreningsbidraget olika typer av föreningar får. Studien kommer fram till att det generellt inte går att finna några signifikanta skillnader mellan stadsdelarnas utbetalning av föreningsbidrag till olika föreningstyper, trots att vissa skillnader kring två av föreningstyperna observeras.

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Syfte och frågeställning	4
2.1 Frågeställning	4
2.2 Studiens relevans	4
3. Teori och tidigare forskning	5
3.1 Föreningars påverkan på samhället	9
3.2 Föreningsbidrag	10
4. Metod	10
4.1 Val och avgränsning	11
4.2 Data och material	13
4.3 Föreningstyper	14
4.4. Genomförande	14
4.5 Validitet och reliabilitet	15
5. Resultat och analys	17
5.1 Tidigare forskning och resultatet	28
5.2 Sammanfattning	29
6. Slutdiskussion	30
6.1 Förslag till vidare forskning	30
7. Källförteckning	31
7.1 Litteratur	31
7.2 Elektroniska källor	32

1. Inledning

Föreningslivet i Sverige är en viktig faktor till demokratins utveckling i landet. Sverige är ett av de länder som har den största delen av sin befolkning engagerade i föreningslivet (Vogel, Amnå, Munck & Häll 2003: 9). Föreningarnas bidrag till samhället är viktiga, de har kommit att agera som välfärdsproducenter. De har kommit till att bidra till spridningen av demokrati och inkludering av sina medlemmar i de lokalsamhällen som de verkar i. De kontakter som knyts mellan medlemmar och den skolning som sker inom föreningarnas organisation bidrar till att öka det politiska och det sociala kapitalet bland befolkningen (Ibid: 11).

I sin uppsats "Olika områden olika förutsättningar" (2009) kommer författarna Tedros och Nugusse Hagos fram till slutsatsen att finns ett samband mellan socialt kapital och beslutande tjänstemäns syn på föreningslivet i skilda områden. I områden som är mindre välbärgade och har ett lägre socialt kapital anses det vara viktigare att föreningarna som får föreningsbidrag ska bidra mer till integreringen för att på så sätt vara en del av lösningen på de problem som området lider av. I områden där förhållandena är motsatta är kontrollen av och kraven på föreningarna lägre. Då det finns ett högt socialt kapital i de områdena så anses föreningslivet vara något som bidrar till att öka livskvalitén bland de boende. Den vitt skilda synen på hur politiker och tjänstemän ser på föreningslivet i de jämförda områdena och vilka typer av föreningar som fick föreningsbidrag visade sig vara en av orsakerna till att utbudet av föreningar skilde sig mellan de två områdena. Tedros och Nugusse Hagos studie inriktade sig på två mycket skilda områden och hur föreningslivet påverkades av politikerns krav och förväntningar i dem (2009: 28 – 29).

I en rapport från 2015 från Centrum för idrottsforskning som fokuserar på föreningsbidrag till idrottsföreningar i hela Sverige. Rapporten visar att det finns ett samband mellan socioekonomisk status och hur mycket stöd föreningarna fick (Norberg 2015: 84).

Denna studie kommer att försöka titta på om det finns skillnader kring hur föreningsbidrag betalas ut inom en och samma kommun. Den tidigare studien utfördes på två olika kommunen där partipolitik och förvaltningskultur kan ha varit möjliga faktorer som påverkade skillnaderna i studien. För att på så sätt försöka genomföra en mera kontrollerad jämförelse, dvs. inte låta skiljaktigheter som partipolitiken innebär vara en möjlig förklaring till skillnaderna på hur föreningsbidrag fördelas kommer denna studie att undersöka hur förhållandet mellan stadsdelarna inom Göteborgs stad ser ut. Göteborgs tio stadsdelar kommer att användas som analysobjekt då alla har egna nämnder som har samma politiska sammansättning och beslutar för hur föreningsbidraget ska fördelas inom stadsdelen. För att belysa hur stadsdelarna skiljer sig från varandra kommer variabeln medelinkomst att användas för att se om det finns några skillnader mellan mer och mindre välbärgade stadsdelars föreningsbidragsutbetalningar.

Studien kommer att vara av jämförande natur där Göteborgs tio stadsdelar står som analysenheter. Inom staden finns en befolkning med stor socioekonomisk spännvidd. I stadsdelen Angered var medelinkomsten 183 200 kr medan man i andra änden av spektrumet

hittar stadsdelen Västra Göteborg där medelinkomsten var 322 900 kr under 2013 (Stadsledningskontoret, 2014). Det blir därmed intressant att undersöka om det även finns skillnader inom stadsdelsförvaltningarnas utbetalningar av föreningsbidrag då det har visat sig påverka utbudet av föreningar.

Förväntningen är att det kommer att finnas en tydlig skillnad där stadsdelar med lägre medelinkomst kommer att betala ut föreningsbidrag i större utsträckning till föreningstyper som engagerar större grupper och grupper som jobbar för att medlemmarnas intressen ska lyftas fram. I stadsdelar med hög medelinkomst har befolkningen högre socioekonomisk status och därmed går föreningsbidraget till föreningar som mer jobbar med att öka livskvalitén genom att erbjuda mer livsstilföreningar till de boende i stadsdelen.

Studien kommer att ha både en beskrivande och förklarande ansats. Alla föreningar som har erhållit föreningsbidrag från Göteborgs tio stadsdelar under år 2013 kodas om till en föreningstyp som sedan kommer att ingå i resultatet som sedan kommer att analyseras.

2. Syfte och frågeställning

Studien syftar till att undersöka om det finns en skillnad i hur Göteborgs tio stadsdelar fördelar föreningsstödet baserat på invånarnas medelinkomst. Genom att studera hur många procent av det totala föreningsbidraget varje föreningstyp sedan har erhållit kommer fokus sedan att läggas på att undersöka om det finns något samband med den oberoende variabeln *medelinkomst*. Målet är att undersöka om det finns ett samband mellan, *medelinkomst i stadsdel och fördelning av föreningsbidrag efter föreningstyp*.

2.1 Frågeställning

Utifrån den tidigare nämnda beskrivningen med studiens syfte blir frågeställningen följande:

- Påverkar medelinkomsten i stadsdelarna hur stor del av föreningsbidraget som går till olika föreningstyper?

Frågeställningen tar avstamp i en tro om att det finns en skillnad mellan stadsdelar med högre och lägre medelinkomst. Hypotesen baseras i tron att resultaten från tidigare forskning kan reproduceras även inom en och samma kommun. Det skulle leda till att olika typer av föreningar får procentuellt mest föreningsbidrag från stadsdelsförvaltningarna beroende på om de har högre eller lägre medelinkomst.

2.2 Studiens relevans

Studiens vetenskapliga mål är att påbygga den kumulativa forskning som redan gjorts kring föreningsbidrag och attityder. Tidigare forskning pekar på att attityderna hos beslutsfattare, det sociala kapitalet och beslutsfattarnas syn på den sociala statusen i stadsdelen påverkar föreningsutbudet i kommuner (Tedros & Nugusse Hagos 2009: 26 – 27).

Studien kommer observera flera analysenheter inom en och samma kommun. Resultatet kommer då att bidra till att synliggöra sambandet men också att öppna upp för vidare forskning. Därmed kommer den kumulativa vetenskapen kring fältet att vidgas.

Som tidigare nämnts är Sverige ett av de länder i världen med störst andel av befolkningen som är aktiva inom föreningslivet (Vogel et al. 2003: 9). Föreningarna fungerar som spridare av demokrati och inkludering i samhället. Föreningslivet kan i vissa fall ses som ”en dörr in” i samhällets sociala och politiska integration och inkludering för grupper som har det svårt att nå dit (Myrberg 2004: 217).

I en rapport från 2015 visar Centrum för idrottsforskning att det bidrag som staten, landsting och kommuner betalar ut i medlemsstöd till idrottsföreningar var klart påverkat av socioekonomisk status i de undersökta kommunerna (Norberg 2015: 84). Därmed kom frågan om vilka medborgare och föreningar som tar del av olika typer av föreningsbidrag upp på dagordningen i samhället (Edwinsson, 2015, 13 maj). Studien kan därmed även tolkas som ett inlägg i den ständiga debatten kring fördelningspolitik.

Ur ett rättviseperspektiv finns det också ett intresse för att undersöka hur föreningsbidraget skiljer sig beroende på hur välmående ett område är. Går det att påvisa skillnader kan det bli aktuellt att hålla en diskussion längre fram vad olikheterna innebär och kan bero på.

3. Teori och tidigare forskning

I rapporten ”Föreningslivet i Sverige” kommer SCB fram till att föreningslivet är och har alltid varit en stor tillgång för skapandet av politiskt kapital i samhället (Vogel et al. 2003: 94). Genom att föreningarna skapar socialt kapital som spiller över utanför föreningslivet vilket bidrar till att öka den sociala tilliten i samhället vilket gynnar den stora demokratin (Ibid: 11). Utöver att öka det sociala kapitalet så bidrog föreningarna till skolningen av medlemmarna i demokratiska seder och förfaranden. Något som ökar den demokratiska kvalitén i samhället då medborgare som är skolade i hur förfaranden går till och kan uttrycka sig är en tillgång för samhället (Ibid: 18).

Centrum för idrottsforskning presenterar i sin uppföljningsrapport för 2014 att de bidrag som betalas ut i medlemsstöd till idrottsföreningar var klart påverkade av socioekonomisk status (Norberg 2015: 84). Inkomstskillnader i form av medianlöner visade sig vara en stor skiljelinje där kommuner med hög inkomst oftast fick högt ekonomiskt stöd och vice versa. Rapporten fokuserar enbart på de bidrag som ges till idrottsföreningar och görs dessutom på en nivå där kommunen är lägsta nivån som undersöks. Det står klart att den svenska idrottsrörelsen är starkt präglad av socioekonomiskt skiktning. Därmed slår rapporten fast att beslutsfattare borde ställa sig frågan om det inte är dags att skapa en bedömning av hur stödet fördelas baserat på socioekonomiska faktorer (Ibid).

Även Gunnar Myrbergs forskning som kretsar kring föreningar drar slutsatsen att föreningslivet är förknippat med demokratifrämjande diskurser. Föreningslivet bidrar till att

öka den samhälleliga integrationen och demokratin bland sina medlemmar. Därmed blir det extra viktigt att vara föreningsaktiv för de som står längre bort från den samhälleliga inkluderingen.

”... föreningsengagemang är särskilt viktigt för socioekonomiskt svaga individer som saknar möjlighet att öva den typen av färdigheter” (Myrberg 2004: 210).

I SCB:s rapport lyfts även föreningarnas arbete som välfärdsproducent fram. Föreningarna bidrar till att komplettera den service som inte den offentliga verksamheten kan erbjuda fullt ut som till exempel utbildning, råd, fritid osv. (Ibid: 10). Områden som särskilt gynnar de individer som har en lägre socioekonomisk status.

Socioekonomi är ett brett begrepp som används inom samhällsvetenskapliga studier för att peka på strukturella ojämlikheter mellan människor. Fördelningen av resurser som inkomst, makt och social status påverkas av vilken socioekonomisk status en individ besitter (Jones 1988).

Karl Marx tar avstamp ur en historisk kontext och delar in människor i två ekonomiska klassgrupper. Med det kapitalistiska systemet och dess produktionsverksamhet som utgångspunkt hävdar Marx att det finns två typer av medborgare i ett samhälle, de som lönearbetar och tillhör den arbetande klassen, kallade proletärerna, samt de som äger egendom och produktionstillverkningen vilka han benämner som borgare (Katz 1999: 447).

Det är svårt att applicera Marx synsätt med de två nämnda klasserna på det post-industriella samhälle vi idag lever i. Marx utvecklar tanken om klasstillhörigheten genom något som kallas klassmedvetande. Individerna är medvetna om sin ställning i klasssystemet och vill organisera sig och sitt samhälle efter gemensamma kriterier som de delar med andra inom den egna klassen (Ossowski 2003: 139 – 141). Det går då att hävda att klassmedvetandet är den process som påverkar hur fördelningen av föreningsbidrag i olika stadsdelar skulle skilja sig baserat på medelinkomst. Medelinkomsten skulle vara en indikator på socioekonomisk status som stadsdelarna besitter och det i sin tur påverkar vilka slags föreningar som verkar i stadsdelarna då olika klasser har skilda intressen.

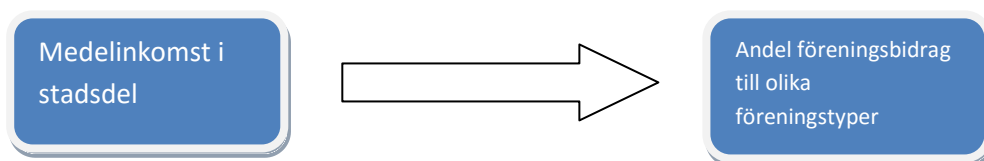
Max Weber har ett annorlunda klasstänk än Marx. Webers syn på klass inkluderar social klass eftersom att det kapitalistiska systemet och marknaden inte ger individer samma möjlighet att påverka sina chanser i livet. Weber hävdar att klass definieras av att individer inom den delar på samma möjligheter, tillgångar och chanser till att skapa sig ett behagligt liv (Breen 2005: 41). Individer som delar samma åtkomst till marknadens tillgångar och därmed ”livschanser” delar enligt Weber samma ”klassituation” (Ibid s. 44). Weber talar här om termen ”livschanser”, vilka baseras på individens åtkomst till marknadssamhällets fördelar (Ibid). Då ”livschanserna” styrs av marknadssamhället enligt Weber går det att hävda att det skapas olika ekonomiska klasser.

Utöver klassituationen hävdar Weber att andra faktorer påverkar hur makten och resurserna i ett samhälle fördelas. Status och inkludering i grupper som besitter denna status är viktigt i fördelningen av makten inom samhället enligt Weber (Ibid s. 42).

De invånare som delar samma "klassituation" har alltså samma möjlighet att delta i marknadens utlottning av "livschanser". Utifrån den synen så använder sig denna studie medelinkomst som den variabel som antas påverka hur stadsdelarnas föreningsbidrag fördelas. Antagandet görs då en stadsdelar med olika medelinkomst har olika befolkningsklasser vilket påverkar deras "livschanser" och intressen. Det borde spegla sig i föreningslivet genom att stadsdelarnas föreningsbidrag skiljer sig beroende på vilken del av medelinkomstspektrat som stadsdelarna befinner sig på.

I ett område med lägre medelinkomst är antagandet att föreningsbidraget går till föreningar som till högre grad jobbar för att öka medlemmarnas "livschanser" vilket kan skapas genom ökad social inkludering. Det görs enklast med föreningar som har många medlemmar och där det är relativt låga ekonomiska och tidmässiga kostnader att delta är lägre, t.ex. i en idrottsförening. Stadsdelar med högre medelinkomst förväntas istället fokusera på andra aspekter då inkluderingen redan finns där och därmed har invånarna en högre grad av möjliga "livschanser", föreningar för särintressen som istället främjar individuella gruppers smak och intressen borde därför vara högre där.

Förhållandet mellan den oberoende och beroende variabeln visualiseras enligt följande grafiska visualiseringsprocess:

Visualiseringen beskrivs enligt följande:

"Medelinkomsten i en stadsdel påverkar vilka typer av föreningar som får mest föreningsbidrag"

De bakomliggande kausala mekanismerna som antas påverka förhållandet mellan medelinkomsten i stadsdelar och typen av föreningar som får de högsta föreningsbidragen har sin grund i att medelinkomsten delar in invånarna i en klassituation som påverkar många livschanser. Stadsdelarna agerar då utifrån detta och medelinkomsten påverkar vilken typ av föreningar som erhåller föreningsbidrag vilka då skiljer sig beroende vart på skalan stadsdelarnas befolkning befinner sig. Det betyder att stadsdelarna då skulle arbeta för att bidra till att föreningsbidragen går till föreningar som speglar befolkningens smak och intressen i stadsdelen. En befolkning som delar klass delar även, om än omedvetet, samma intressen och smak vilket de delar, enligt Weber (Ibid s. 43).

Utifrån de teorier och den bakomliggande fakta som presenterats drar studien förväntningen att beslutsfattare använder medelinkomsten i stadsdelar som klassindikator. Genom den indikatorn avgörs sedan den socioekonomiska statusen och inkluderingen av en stadsdel. Därmed påverkas vilka typer av föreningar som får föreningsbidrag och därmed är mera aktiva inom stadsdelar med olika medelinkomst. Medelinkomsten anses påverka den grad av

inkludering och chans till utnyttjande av samhällets resurser vilket påverkar den socioekonomiska statusen inom en stadsdel.

I en stadsdel där medelinkomsten är lägre är förväntningen att föreningsbidraget kommer att gå till föreningstyper som ökar medborgarnas sociala inkludering och socioekonomiska status. Det skulle i så fall uttrycka sig i en ökad förekomst av såkallade intresseföreningar som och föreningstyper som är stora av sin natur som idrottsföreningar med stora ungdomsverksamheter.

När en stadsdel har högre medelinkomst är förväntningen att föreningstyperna som får mer föreningsbidrag riktar sig mot specifika intressen, livsstilsföreningar. En större andel av invånarna är socialt inkluderade och har en högre socioekonomisk status därmed går föreningsstödet till föreningstyper som istället jobbar med att ge de boende i stadsdelen en mera varierad fritid och livsstil. Förväntningen är att det kommer att resultera att förekomsten av kulturföreningar och föreningar som arrangerar aktiviteter för de boende i stadsdelen kommer att vara mera förekommande.

Tedros och Nugusse Hagos visar i sin studie kallad "Olika områden olika förutsättningar" från 2009 att nivån av socialt kapital och social ojämlikhet i ett område påverkar kraven på att föreningsbidrag ska beviljas (2009: 29 – 30). En skillnad som i sin tur påverkade utbudet av föreningar i områden med olika nivåer av socialt kapital (Ibid: 28).

Genom en jämförande studie mellan Danderyds kommun där det sociala kapitalet ansågs vara högt och stadsdelen Spånga – Tensta i Stockholm där det ansågs vara lägre kunde studien påvisa på stora skillnader i hur synen på föreningslivet skiftade mellan beslutsfattarna i de två områdena (Ibid: 28 – 29). I Danderyd var det enkelt att ansöka och behålla föreningsstödet medan det i stadsdelen Spånga - Tensta var betydligt krångligare. Tjänstemän och politiker kände att de i Danderyd kunde lita på föreningarna som erhöll föreningsbidrag medan misstänksamheten och behovet av kontroll var större i Spånga – Tensta (Ibid: 26).

Dessutom finns det en skillnad i vad förvaltningarna anser att föreningarnas uppdrag är i de två områdena. I Danderyd anses föreningarnas mål vara att utveckla det personliga intresset hos invånarna medan det i Spånga – Tensta anses vara föreningslivets mål att bidra till hela områdets utveckling (Ibid: 26 – 27) och hålla ungdomarna borta från gatumiljön (Ibid: 28).

Den attitydskillnad som finns inom de två förvaltningarnas områden visar att det finns skilda förutsättningar för föreningar beroende i vilket område de arbetar. Förvaltningens förtroende till föreningarna spelar in hur mycket möjlighet föreningslivet får att utvecklas i stadsdelarna och därmed i vilken grad medborgarna kan ta del av de fördelar som föreningslivet erbjuder vilket SCB:s rapport och Myhrberg anser vara viktigt för de invånare som står längre bort som den samhälleliga inkluderingen, dvs. kan anses vara lägre socioekonomiskt ställda. Beroende på olika områdens förutsättningar blir alltså spelplanen inte jämlik för de föreningar och medborgare som bor och verkar inom dem (Ibid: 29 – 30).

I sin forskning kring hur immigrerade medborgare använder sig av föreningslivet för att nå social inkludering kan Myrberg konstatera att det finns ett statistiskt säkerställt samband

mellan skillnaderna i föreningsengagemang och det politiska utanförskap som immigrerade medborgare i större utsträckning drabbas av (Ibid: 223).

Den tidigare genomförda forskningen på området hävdar att det är gynnsamt för alla individer att ingå i en förening då det ökar de sociala och politiska inkluderingen i ett samhälle. Särskilt bra är det för grupper som är marginaliserade då de kan använda sig av föreningarnas kollektiva kraft till att föra fram sin talan. I termer som klass och socioekonomisk status skulle det betyda att det skulle vara mera angeläget att medborgarna i stadsdelar med lägre medelinkomst vara föreningsaktiva.

I Tedros och Nugusse Hagos studie ligger fokuset på två områden i två olika kommuner som inte har samma politiska sammansättning. Denna studie fokuserar istället på om det finns någon skillnad inom en och samma kommun med samma politiska sammansättning, så att partipolitiska skillnader inte kan anses påverka resultaten.

3.1 Föreningars påverkan på samhället

I "Föreningslivet i Sverige" konstaterar SCB att föreningslivet har visat sig ha stor påverkan på utvecklingen av det svenska samhället (Vogel et al. 2003: 9). Föreningarna har fungerat som välfärdsproducenter där fokuset av kollektiva lösningar och skapandet av sociala kontakter ökar chansen till förhöjd livskvalité för medlemmarna i olika skeenden av livet. Därmed fungerar föreningslivet i mångt och mycket som ett komplement till den offentliga sektorns skapande av välfärd (Ibid: 12).

Vidare menar författarna att föreningslivet i Sverige generellt kan anses kanalisera omsorg, solidaritet och religion i olika grad vilket ger medlemmarna många fördelar. Några av de fördelar som räknas upp är samhörighet inom en grupp, skapandet av identitet, en arena för kreativitet och stärkandet av medlemmarnas politiska resurser (Ibid: 11).

Då föreningar i Sverige normalt sätt bygger på frivilligas insatser och med ett gemensamt mål så anses även föreningslivet vara en skapare av socialt kapital. Inom föreningarna sker en process där mellanmännsliga aktiviteter skapar ett ömsesidigt förtroende som kan sträcka sig ut utanför föreningslivet och in i samhället i övrigt (Ibid).

Enligt den amerikanske professorn Robert Putnam så är socialt kapital tilliten och de gemensamma normer vi skapar ihop med och till andra människor, myndigheter, institutioner och det politiska system vi lever i. En form av socialt nätverk där vi ger varandra förtroende. Ett högt socialt kapital är att fördrå då det ser till att människor kan organisera sig effektivt och därmed nå gemensamma mål snabbare än om de jobbade individuellt. Detsamma gäller då stora grupper som samhällen som blir mer effektiva om det sociala kapitalet är högt (Putnam 1995: 664-665).

Förutom ett ökat socialt kapital samt de välfärdsfördelar som föreningslivet i Sverige bistår den offentliga sektorn med, utpekar även SCB i sin rapport demokratiskolningen som föreningar bidrar med. Föreningar agerar som en mindre arena där medlemmarna kan skolas in i den representativa demokratin, föreningslivet *"utvecklar den kompetens och de dygder som behövs i ett gemensamt beslutsfattande"* (Vogel et al. 2003: 18).

Sammanfattningsvis är synen på föreningslivet att det bidrar till att upprätthålla och utveckla det lokala och nationella demokratiska system som finns i Sverige.

3.2 Föreningsbidrag

Föreningsbidrag är en term som innefattar de olika former av bidrag som en ideell förening kan ansöka och få ta del av. Föreningsbidragen kan komma från statligt-, landstings-, kommunalnivå samt från olika nationella och regionala förbund. Bidragen kan vara både generella och riktade mot enskilda prestationer och kan avse olika typer av föreningar, t.ex. idrottsföreningar eller trafikföreningar t.ex.

På den kommunala nivån bestämmer varje kommun vilka kriterier som gäller för att en förening ska få föreningsbidrag men en förekommande syn är att föreningen ska verka för demokrati och jämställdhet genom sin dagliga verksamhet.

4. Metod

I uppsatsen "Olika områden olika förutsättningar" (2009) använder sig författarna Tedros och Ngusse Hagos av en kvalitativ forskningsmetod. Genom intervjuer skapar de en bild av hur föreningslivet i två olika områden, en hel kommun och en av Stockholms stads stadsdelar skiljer sig. Studien lyckas med att peka på den skilda attityd som råder och nivån på tillit som förvaltningen i de båda områdena har till det lokala föreningslivet.

Då denna studie istället för två innefattar tio olika stadsdelar och deras stora antal föreningar som jämförs med varandra för att hitta möjliga samband så kommer studien att använda sig av en statistisk analys. Med den går det att analysera data från många olika analysobjekt, i det här fallet stadsdelar, för att sedan analysera resultatet och undersöka samband. Tio stadsdelar är i minsta laget för att använda sig av en statistisk analysmetod. En av nackdelarna blir då att det inte går att kontrollera för bakomliggande faktorer. I ett försök att hantera problematiken med få analysenheter så konstanthålls den möjliga förklaringen politisk majoritet genom att hålla sig inom Göteborgs Stad. Nackdelen med att hålla sig inom en stad är svårigheten med att skapa ett resultat som är generaliseringsbart med andra kommuner där den politiska majoriteten skiljer sig inom landet. Problemet med de få analysenheterna hanteras genom att de tio analysenheter som undersökts hålls fallen synliga gentemot varandra vilket möjliggör diskussion av resultaten i texten.

Data som tillhandahåller inkomst-, demografisk- samt övrig information kommer från stadsledningskontorets ledningsstab. Den presenteras årligen i något som kallas för "Göteborgsbladet" vilket har varit grunden till den oberoende variabeln. Informationen har sedan använts för att skapa en jämförande studie, där den procentuella andelen av det totala föreningsbidraget presenteras per föreningstyp i per stadsdel. Därefter kan sambandet mellan olika föreningstypers nivå av föreningsbidrag och stadsdelens medelinkomst undersökas.

Studien är en observation av de faktiska förhållandena inom Göteborgs tio stadsdelar och intar således en positivistisk epistemologi. Studien ämnar förklara sambandet med hjälp av statistisk data utan att lägga några egna värderingar i det kommande resultatet (Saunders, Lewis & Thornhill 2009: 113 – 114).

Ontologiskt tar studien en subjektivistisk hållning. Enligt det subjektivistiska hållningssättet är samhället uppbyggt av aktörer som påverkar varandra. Det blir därmed viktigt att gå undersöka hur situationer ser ut och om det finns något bakomliggande i hur resultat förhåller sig då verkligheten är i konstant påverkan från ”sociala aktörer” (Ibid: 111).

Studien använder sig av en deduktiv ansats. En deduktiv ansats skall testa en tes med hjälp av insamlad fakta samt data (Ibid: 61).

Då studien endast kommer att undersöka hur förhållandet ser ut vid en enda tidpunkt, år 2013, så blir den en tvärsnittstudie som försöker ge en bild av populationen vid ett tillfälle eller en kort tidsintervall (Ibid: 155). Målet med studien är inte att se om förhållandena har ändrats över tid utan hur det såg ut under den valda tidperioden.

Den oberoende variabeln ”medelinkomst” väljs då det är den uppgift om stadsdelarna som klart och begripligt skiljer sig mellan stadsdelarna. Det är även den faktor som Centrum för idrottsforskning använder i sin rapport som ett tydligt exempel på skillnader mellan kommuner som en indikator på socioekonomi och social inkludering. Medelinkomsten kan även anses utifrån Webers tanke på ”klassituation” en indikator på en grupps möjlighet att agera inom marknadssamhället och därmed erhålla olika antal såkallade ”livschanser”. Ekonomisk status är dessutom en av huvudindikatorn på både social position och andra värden vilket betyder att inkomst är en av de mest övergripande huvudfaktorerna som kan undersökas (FHI 2010: 18).

4.1 Val och avgränsning

En studie som innefattar alla Sveriges kommuner och stadsdelsnämnder och jämför sambandet mellan medelinkomst och vilken typ av förening som erhåller föreningsbidrag skulle bli en överväldigande uppgift inom ramen för en studie av denna storlek. Alltså behöver urvalet av analysenheter begränsas. Då studien syftar till att eliminera skillnader i det politiska beslutsfattandet på lokal nivå kommer den att fokusera på möjliga skillnader inom en och samma kommun.

I Sverige finns det flera kommuner som har beslutat att dela in sig i och dirigera olika ansvarsområden från kommunstyrelsen till lokala stadsdelsnämnder och förvaltningar. Bland andra så har Stockholm, Göteborg och Malmö lokala nämnder som tillhandahåller service till medborgare. Göteborg har tio stadsdelar och dessutom ligger staden geografiskt närmast. Då faller valet av fall på staden. Med tio stadsdelar betyder det att antalet föreningar som ingår i studien inte blir för få eller otympligt många, utan är då ett hanterbart antal.

Föreningar kan få bidrag i form av ekonomiska medel av Göteborg stad för att stödja den egna verksamheten. Förutom ekonomiska bidrag erbjuder Göteborgs stad och dess stadsdelar råd och tips till föreningar som söker detta kring hur föreningsverksamheter kan organiseras

och drivas (Stadsrevisionen 2013: 5). Vid ekonomiskt stöd ansöker föreningen hos vald stadsdel, oftast den stadsdel föreningen vill bedriva verksamhet i. Bidraget kan gå till olika saker men stadsdelarna kan ha egna lokala regelverk för vad som prioriteras och vad pengarna ska gå till (Ibid: 8).

Gemensamt krav från alla stadsdelar är att föreningen är öppen för alla medborgare i kommunen med vissa undantag (Göteborgs stad, 2015). Föreningsbidraget kan därmed anses ha en effekt på hur utbudet av föreningar i en stadsdel ser ut och i förlängningen påverkar det de boendes lokalsamhälle och villkor (Tederos & Nugusse Hagos 2009: 28). I flera fall anses föreningsbidraget vara avgörande för en förenings fortlevnad (Stadsrevisionen 2013: 5). Föreningar söker själva föreningsbidrag från stadsdelarna och ansökan behandlas sedan av tjänstemän i stadsdelarna som har specifika riktlinjer att utgå ifrån. Det lokala regelverket i stadsdelarna kan skilja sig kring vilka mål som de ansökande föreningarna ska prioritera för att erhålla föreningsbidrag (Stadsrevisionen 2013: 5).

Efter inkommen ansökan kan en stadsdel bevilja ansökan med det fulla beloppet eller ett lägre belopp som anses vara adekvat för vad bidraget ska gå till samt att avslå ansökan om den inte uppfyller de krav som ställs av både staden eller av stadsdelen lokalt.

Förutom stadsdelar som betalar även andra instanser av Göteborgs stad ut föreningsbidrag till föreningar. Föreningar som arbetar med frågor som rör barn- ungdomar eller pensionärers verksamhet har möjlighet att söka bidrag av idrotts- och föreningsförvaltningen. Ideella organisationer som arbetar socialt kan å sin sida även få bidrag från Social resursförvaltning i Göteborg. Denna studie kommer dock endast att fokusera på det föreningsbidrag som utbetalas av stadsdelarna då de utgör tio geografiskt och demografiskt avgränsade områden inom Göteborgs Stad.

Göteborgs stad har liknande politisk sammansättning i sina tio stadsdelsnämnder. Om det skulle uppstå skillnader mellan hur stadsdelarna fördelar föreningsbidraget går det inte att hävda att det finns några partipolitiska orsaker som kan ligga bakom. Därmed blir studien utformad efter en mest-likadesign. I boken *Metodpraktikan* beskrivs processen att välja de fall som ska undersökas i en mest-likastudie som en del av själva analysprocessen. Fallen behöver väljas strategiskt för att man ska kunna förklara bort konkurrerande faktorer i efterhand (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud 2012: 102). Generellt passar mest-likadesign på kvalitativa studier. Genom att använda sig av denna designtyp minskas problemet med att studien innefattar relativt få analysenheter då den kontrollerar för bidraget inom samma kommun med samma politiska sammansättning och liknande befolkningsmängd i de tio analysenheterna.

Vad gäller tidsaspekt så fokuserar denna studie på ett enda år av utbetalningar av föreningsbidrag, år 2013.

Den oberoende variabeln som kommer att undersökas är *medelinkomst* då det som tidigare diskuterats anses vara en indikator på socioekonomisk status på en stadsdel. Med medelinkomst menas i denna studie den data som SCB har tagit fram och som presenteras i "Göteborgsbladet". Medelinkomsten är ett medelvärde på all den förvärvsinkomst som de boende i en stadsdel deklarerat året innan.

4.2 Data och material

Den data som analyseras är insamlad från Göteborgs stads tio stadsdelsförvaltningar. Genom att använda offentlighetsprincipen har detaljerade listor från stadsdelsförvaltningarna erhållits på vilka föreningar som fått föreningsbidrag samt storleken på bidraget. Datan omfattar endast 2013 års utbetalningar. Utifrån de listor på föreningar som erhållit föreningsbidrag från varje stadsdel kodas sedan alla föreningar in i föreningstyper utifrån SCB:s mall som används i Vogels rapport från 2003.

Materialet som erhållits har kodats genom att använda sig av information från Göteborgs stad om vad föreningarna klassar sig själva som vid ansökningstillfället. Genom Göteborgs stads boknings och bidragsportal går det att söka föreningar som har sökt föreningsbidrag eller bokat någon av Göteborgs stads lokaler. Ett antal föreningar från 2013 visade sig inte vara aktiva idag. I de fallen så söktes fakta upp kring vad föreningen bedrev för slags aktivitet. Utifrån den fakta som sedan insamlats på de två sätten har informationen sedan passats in i SCB:s mall för föreningstyper. På så sätt behålls validiteten i att föreningarna kodas in i rätt grupp och att gränsdragningen för de olika föreningstyperna utgår ifrån relevanta gränsdragningar.

4.3 Föreningstyper

I SCB:s rapport från 2003 räknar författarna upp fem huvudtyper och 26 undertyper av föreningar (Vogel et al 2003: 13). De fem huvudtyperna och dess undertyper är:

- **Politiska föreningar.** Föreningar, både partipolitiska och andra som opererar på den politiska arenan. Föreningarnas mål är att påverka det politiska beslutsfattandet på lokal eller nationell nivå. Undertyper av föreningar: *Politiska partier, Lokala aktionsgrupper, Miljöorganisationer.*
- **Intresseföreningar.** Föreningar som inriktar sig på en befolkningsgrupps särintressen. De områden som kan ena grupperna kan vara kön, etnicitet, boendeyrke eller form osv. Målet för intresseföreningarna är att företräda och underlätta för medlemmarnas intressen i samhället. Undertyper av föreningar: *Fackliga föreningar, Föreningar för boende, Kvinnoföreningar, Invandrarföreningar, Föräldraföreningar, Handikapp- eller patientföreningar, Pensionärsföreningar, Aktieägarföreningar, Nykterhetsföreningar, Konsumentkooperativ.*
- **Solidaritetsföreningar.** Föreningar vars mål inte är av egenintresse utan jobbar för ett annat mål och för andra än de egna medlemmarna. Undertyper av föreningar: *Humana hjälpföreningar, Fredsföreningar, Grupper för internationella frågor.*
- **Religiösa föreningar.** Föreningar som är fokuserade på religiös utövning. Undertyper av föreningar: *Grupper inom svenska kyrkan, Fireligiösa samfund, Andra religiösa samfund.*
- **Livsstilsföreningar.** Föreningar som täcker många olika fritidsintressen. Undertyper av föreningar: *Kulturföreningar, Idrottsföreningar, Friluftsföreningar, Motorföreningar, Andra hobbyföreningar, Frivilliga försvarsföreningar, Ordenssällskap.*

Denna studie kommer att använda samma klassificeringslista som SCB:s rapport till omkodningen av varje förening. Föreningarna som ingår i undersökningen kommer att kodas in i både huvudtyp och undertyp.

4.4. Genomförande

Arbetet med studien inleddes genom att ta kontakt med Göteborgs tio stadsdelsförvaltningar för att be om att få ta del av data som visade på vilka föreningar som erhållit föreningsbidrag under året 2013 samt storleken på bidraget. Efter olika lång behandlingstid återkom resultatet och arbetet med att analysera informationen påbörjades. Stadsdelarna presenterar sina siffror på olika sätt vilket gjorde att arbetet inte blev strömlinjeformat i detta skede. Vissa stadsdelar presenterar all ansökningsdata och alla delbetalningar som en förening erhållit under ett år medan andra presenterar allt i en gemensam summa utan någon vidare information.

Med hjälp av Göteborgs Stads bokningssida där den överväldigade majoriteten av föreningar som fanns med i listorna redan var definierade kodades sedan föreningarna utifrån SCB:s föreningstyper (Vogel et al. 2003: 13).

När kodningen av föreningar var klar undersöktes stadsdelarnas medelinkomst. Information från "Göteborgsbladet" framställd av Göteborgs stadsledningskontor användes som underlag för detta ändamål. Den data som stadsledningskontoret samlat källhänvisades till SCB vilket anses vara en tillförlitlig källa.

Därefter räknades summan av vad varje stadsdel gav varje föreningstyp i föreningsbidrag ihop och presenterades sedan i procent. När den procentuella räkningen var klar kunde resultaten föras in i en tabell där det sedan var möjligt att se skillnader och likheter mellan stadsdelarna. För att få en tydligare bild av de möjliga samband som går att finna skapades även så kallade "Scatter plots" där varje prick representerar en stadsdel och sätts in på en skala.

4.5 Validitet och reliabilitet

Statistiken till studien samlas in och erhålls direkt från förvaltningen i Göteborg. Stadsdelsförvaltningarna lyder liksom övriga delar av svensk förvaltning under offentlighetsprincipen (Regeringskansliet, 2014). Därmed blir alla ansökningar om föreningsbidrag som skickas in till stadsdelarna upprättade offentliga handlingar och kan krävas ut av medborgare och andra intresserade. Offentlighetsprincipen garanterar därmed att siffrorna som kommer in från stadsdelarna är korrekta. Stadsdelarna skyldiga att lämna ut samma data igen vilket gör det enkelt om någon skulle önska att reproducera undersökningen igen.

Inkomstskillnaderna inom Göteborg och annan demografisk statistik erhålles även den från Göteborgs stads förvaltning. Avdelningen för "Samhällsanalys och statistik" samlar in statistisk data på lokal nivå och publicerar den en gång per år. Då även statistiken kommer direkt från den offentliga förvaltningen anses den hålla en hög nivå av reliabilitet.

Studiens externa validitet undersöks för att säkerställa att resultaten är generaliseringsbara (Ibid: 158). Kan resultatet användas för att dra generella slutsatser i andra liknande fall? Ett hot mot validiteten är tidsaspekten. Eftersom att studien fokuserar på endast ett år så kan förhållandena som speglas vara en engångsföreteelse. För att motverka risken för detta kan man utföra en longitudinell studie som jämför statistiken under en längre tidsperiod (Ibid). Anledningen till att en sådan studie inte genomförs här är två. Den första handlar om resurser eller bristen på resurser i form av tid. Den andra är omkodningsproblematik då flera föreningar som tidigare haft verksamhet och erhållit föreningsbidrag under tidigare år är idag inaktiva.

Trots att denna studie endast fokuserar på hur förhållandena ser ut under ett enda år så är det möjligt att skapa en bild som kan användas mer generellt i fall om hur medelinkomsten påverkar fördelningen av föreningsbidrag i stort. Det skulle dock kunna skilja sig i de fall där den politiska sammansättningen inte matchar Göteborgs. När den politiska majoriteten skiftar så är det möjligt att studien har mer värde med en lokal förankring till hur förhållandena ser ut i Göteborgs stad.

Metodiken som används för att bearbeta den oberoende och beroende variabeln i denna studie är sprunget ur en positivistisk utgångspunkt. För att kunna skapa tabeller och samla in statistiska data till statistiska studier måste världen kunna observeras ur en objektiv synvinkel.

Det blir därmed extra viktigt att ifrågasätta vart ifrån den data som erhålls kommer ifrån. Den oberoende variabeln förefaller sig vara relativt enkel att koda då den behandlar något så absolut som inkomst och siffror. Dock kan medelinkomst i sig ifrågasättas om det är en bra indikator då medelinkomsten kan påverkas av enskilda extremfall åt vardera riktning. Några få miljonärer kan märkbart öka en stadsdels medelinkomst. Trots sina uppenbara begränsningar och sin allomfattande innebörd mäts den ekonomiska faktorn i stadsdelarna utifrån medelinkomst. Det är den fakta om stadsdelarnas ekonomiska status som har högst validitet då de presenteras av SCB och inte behöver tolkas.

Medelinkomst är en variabel som i många fall korrelerar med andra socioekonomiska variabler. Inom Göteborgs stad är det stadsdelar med lägre medelinkomst som har en högre grad av arbetslöshet och andel medborgare födda i utlandet, två faktorer som också kan anses vara variabler som tyder på lägre socioekonomisk status och vice versa.

Resultaten kommer att genomföras och presenteras i en tabell och med såkallade "Scatter plots" vilka på ett enkelt sätt sedan kan visa på samband i hur mycket av varje stadsdels föreningsbidrag olika föreningstyper erhåller från stadsdelarna och medelinkomstens påverkan.

Fördelningen av föreningsbidraget åt varje föreningstyp i varje stadsdel kommer att presenteras i procentform. Att visa andelen av bidrag som varje föreningstyp får i procent görs trots att stadens tio stadsdelar har olika mycket pengar att fördela i absoluta kronor. En stadsdel som lägger procentuellt mindre pengar på en viss föreningstyp ger trots det kanske ändå mer i rena kronor än en stadsdel som har en lägre summa som går till föreningsbidrag men ger procentuellt mer av den summan. Genom att använda procent anser jag att det därmed på ett tydligt sätt visas vilka föreningstyper föreningsbidraget prioriteras på.

5. Resultat och analys

Resultatet kommer här att presenteras i form av en tabell där stadsdelarnas fördelning av föreningsbidrag till varje förelningstyp presenteras i procentform.

Först presenteras en tabell med vilka stadsdelarna är och vart de placerar sig på medelinkomstskalan. Med hjälp av data framtagen av Göteborgs stads "statistiska avdelning" går att urskilja följande för år 2013 (Stadsledningskontoret, 2014):

Stadsdel	Medelinkomst (2013)
1. Västra Göteborg	322 900 kr
2. Askim-Frölunda-Högsbo	287 200 kr
3. Örgryte - Härlanda	284 700 kr
4. Centrum	278 900 kr
5. Majorna - Linné	276 100 kr
6. Västra Hisingen	267 100 kr
7. Lundby	260 900 kr
8. Norra Hisingen	258 100 kr
9. Östra Göteborg	186 500 kr
10. Angered	183 200 kr

I Göteborg som helhet ligger medelinkomsten på 263 300 kr för året 2013.

För att visa hur stora skillnaderna är mellan hur mycket Göteborgs stadsdelar sammanlagt betalar ut i föreningsbidrag presenteras de totala summorna som betalats ut under 2013 i nästa tabell:

Stadsdel	Föreningsbidrag (2013)
1. Angered	5 575 830 kr
2. Norra Hisingen	1 959 996 kr
3. Östra Göteborg	1 246 535 kr
4. Örgryte - Härlanda	1 000 125 kr
5. Västra Hisingen	884 100 kr
6. Lundby	417 400 kr
7. Askim-Frölunda-Högsbo	354 163 kr
8. Västra Göteborg	310 095 kr
9. Majorna – Linné	222 170 kr
10. Centrum	124 620 kr

Sammanlagd summa för alla stadsdelar: 12 095 035 kr för året 2013

Likt tidigare nämnts så har stadsdelarna olika mycket pengar att fördela i föreningsbidrag. Andelen styrs av den enskilda stadsdelens budget. I studien kommer dock föreningsbidraget att presenteras i procent av det totala föreningsbidraget för att mäta hur stor andel som går till de enskilda förelningstyperna.

Kommande tabell visar på den procentuella fördelningen av det totala föreningsbidraget till olika föreningstyper per stadsdel, stadsdelarna är grupperade från den med högst medelinkomst längst till vänster. Enligt den hypotesen som ligger till grund för studien kommer det att finnas synliga skillnader mellan stadsdelar som har lägre respektive högre medelinkomst.

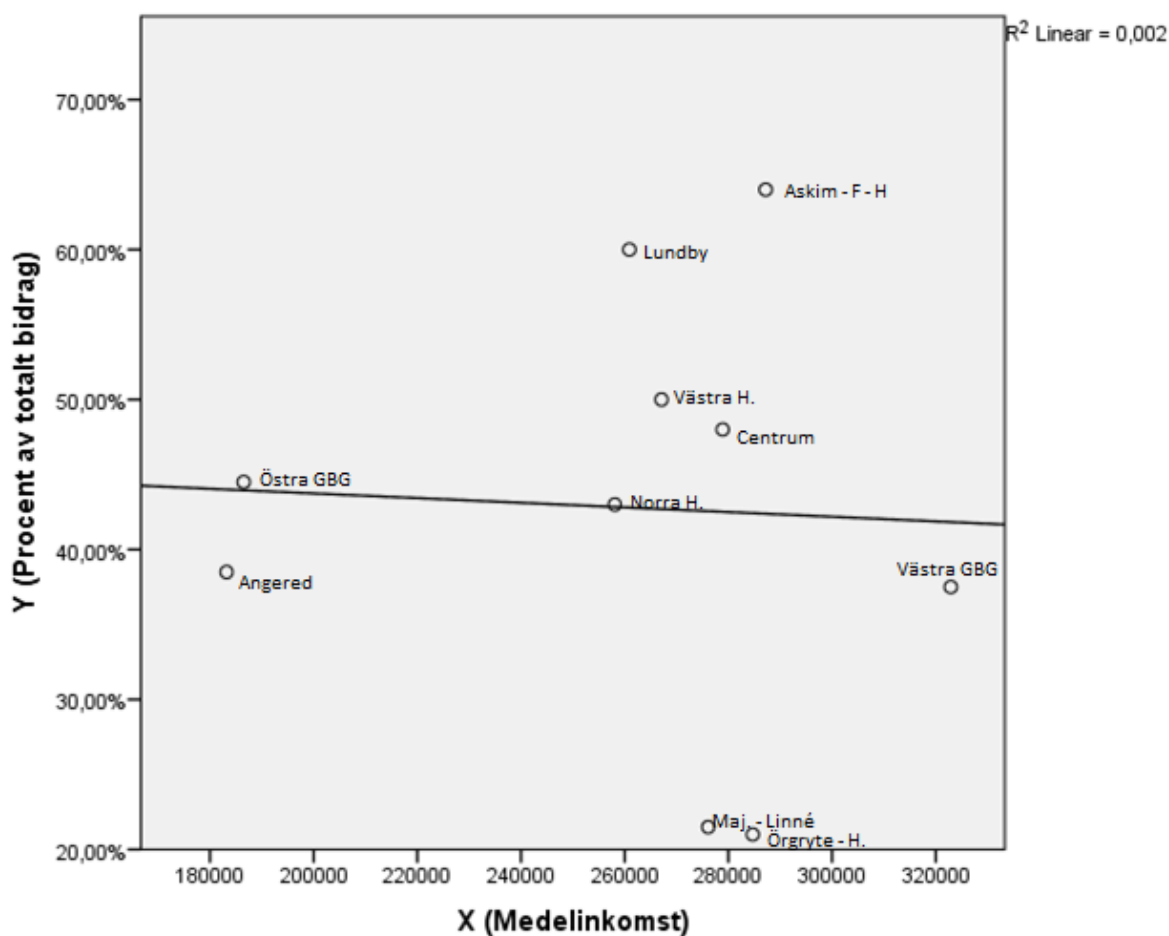
Förekomsten av intresseföreningar som gynnar medlemmarnas sociala inkludering och status borde vara högre i stadsdelar med lägre medelinkomst. I stadsdelar med hög medelinkomst är förväntan att föreningar som fokuserar på livsstil och lokala aktiviteter för de boende kommer att vara mera förekommande. I tabellen nedan kommer endast de föreningstyper som erhållit föreningsbidrag från någon av Göteborgs tio stadsdelar att ingå i tabellen. De av SCB definierade föreningstyper som inte fått något föreningsbidrag står alltså inte med:

	Västra Göteborg	Askim-Frölunda-Högsbo	Örgryte-Härlanda	Centrum	Majorna-Linné	Västra Hisingen	Lundby	Norra Hisingen	Östra Göteborg	Angered
Idrotts-föreningar	37,5 %	64 %	21 %	48 %	21,5%	50 %	60 %	43 %	44,5 %	38,5%
Kultur-föreningar	0,5 %	10 %	37,5 %	46 %	56,5%	16 %	13 %	36 %	17,5 %	41 %
Friluftsföreningar	0 %	5,5 %	2 %	2 %	0 %	6 %	0 %	0 %	0 %	0,8 %
Andra hobby-föreningar	0 %	0,5 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Frivilliga försvars-föreningar	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %
Föreningar för boende	0 %	0 %	17,5 %	0 %	22 %	7 %	1,5 %	0 %	1 %	0,1 %
Kvinnoföreningar	0 %	2 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	4,5 %	0 %
Invandrar-föreningar	2,5 %	0,25 %	0 %	0 %	0 %	10 %	0 %	14 %	25 %	13,5%
Pensionärsföreningar	27 %	15 %	10 %	0 %	0 %	5 %	6,5 %	2 %	3,5 %	1 %
Nykterhetsföreningar	0 %	0 %	12 %	0 %	0 %	0 %	5 %	0 %	0 %	0 %
Handikapp - eller patient-föreningar	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	7 %	0 %	0 %	0 %
Lokala aktions-grupper	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	5,5 %	2,5 %	0 %	3,5 %	0,1 %
Humana hjälp-föreningar	0 %	0 %	0 %	4 %	0 %	0,5 %	4,5 %	1 %	0 %	0 %
Grupper för internationella frågor	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	4 %	0 %	0 %
Grupper inom sv. kyrkan	0 %	0,25 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %
Fri-religiösa samfund	32,5 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	3 %
Summa:	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

För att tydligare illustrera om det finns närmare kopplingar samt samband mellan medelinkomsten och hur mycket varje föreningstyp får i föreningsbidrag av stadsdelarna så presenteras samma data nedan i så kallade "scatter plots". Då det går att se i den tidigare tabellen så finns det en hel del föreningstyper som är unika eller relativt ovanliga bland många av stadsdelarna. I sådana fall är det inte speciellt givande att presentera de här föreningstyperna i "scatter plots" då det är viktigt att det finns en viss spridning av föreningstypen bland stadsdelarna för att tabellen ska vara relevanta att presentera då de annars inte kan på ett tillräckligt sätt beskriva sambanden mellan variablerna. De föreningstyper som kommer att presenteras i nedanstående tabeller är följande: Idrottsföreningar, Kulturföreningar, Föreningar för boende, Invandrarföreningar och Pensionärsföreningar vilka det finns en relativt god fördelning av bland stadsdelarna.

På den horisontella axeln (x-axeln) placeras medelinkomsten för stadsdelarna och på den vertikala (y-axeln) procent av det totala föreningsbidraget som föreningstypen fått av stadsdelen:

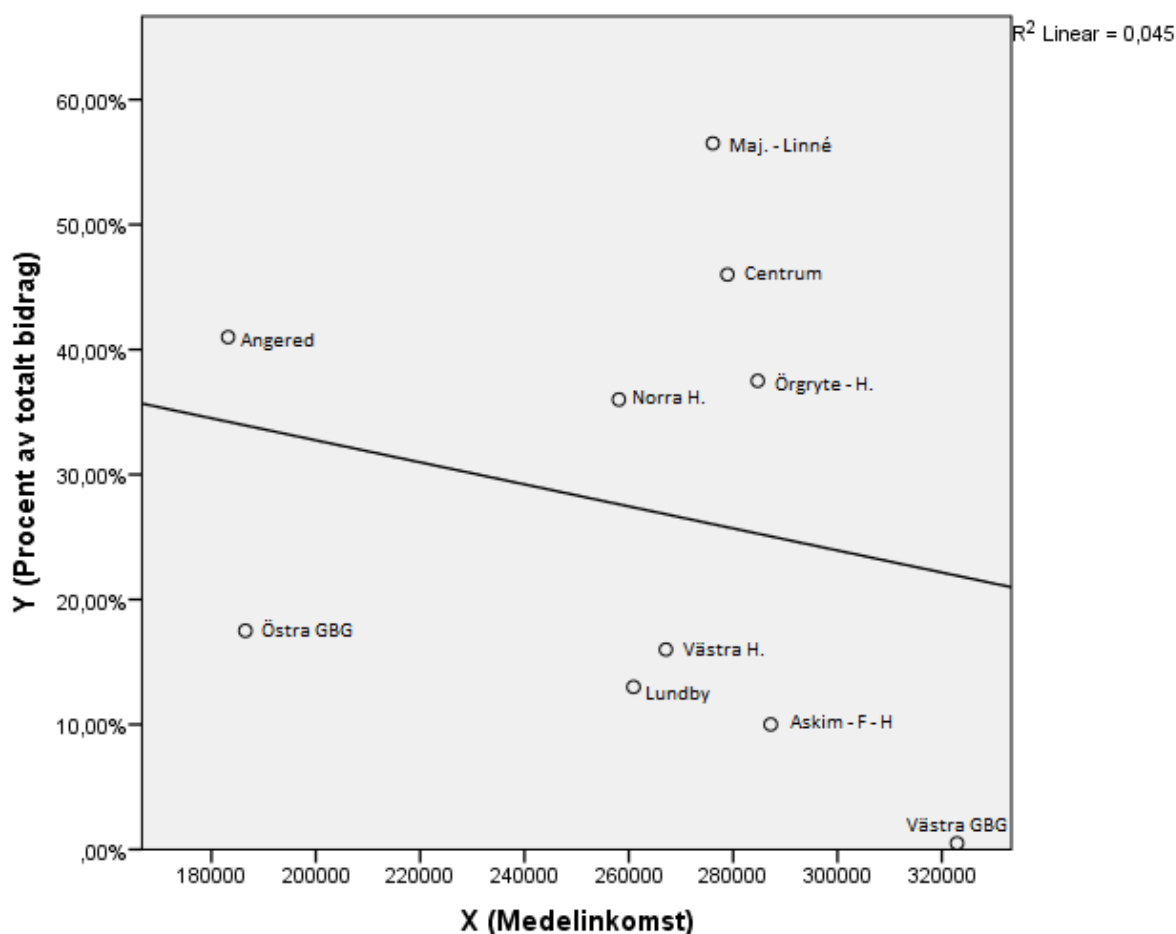
Idrottsföreningar - Livsstilsförening

Diagrammet visar på att det inte existerar något starkt samband mellan stadsdelars medelinkomst och andelen av det totala föreningsbidraget som idrottsföreningar erhåller. Korrelationstalet (Pearsons R) för sambandet mellan medelinkomsten i en stadsdel och andel av föreningsbidraget som går till idrottsföreningar visar på -0,035. Ett mycket svagt negativt samband som inte visar sig ha signifikans.

Resultatet är något förvånande. Utifrån min hypotes trodde jag att stadsdelar med lägre medelinkomst skulle fokusera en större del av föreningsbidraget på en så stor och inkluderande fritidsaktivitet som idrottsrörelsen ändå är för att försöka fånga upp så många medborgare på samma gång. Att andelen av utdelat föreningsbidrag även skulle vara så stor i stadsdelar med högre medelinkomst och även vara högre i vissa fall är inte något som jag trodde då min hypotes var att det skulle finnas en större variation av fritidsaktiviteter som får föreningsbidrag i de stadsdelarna.

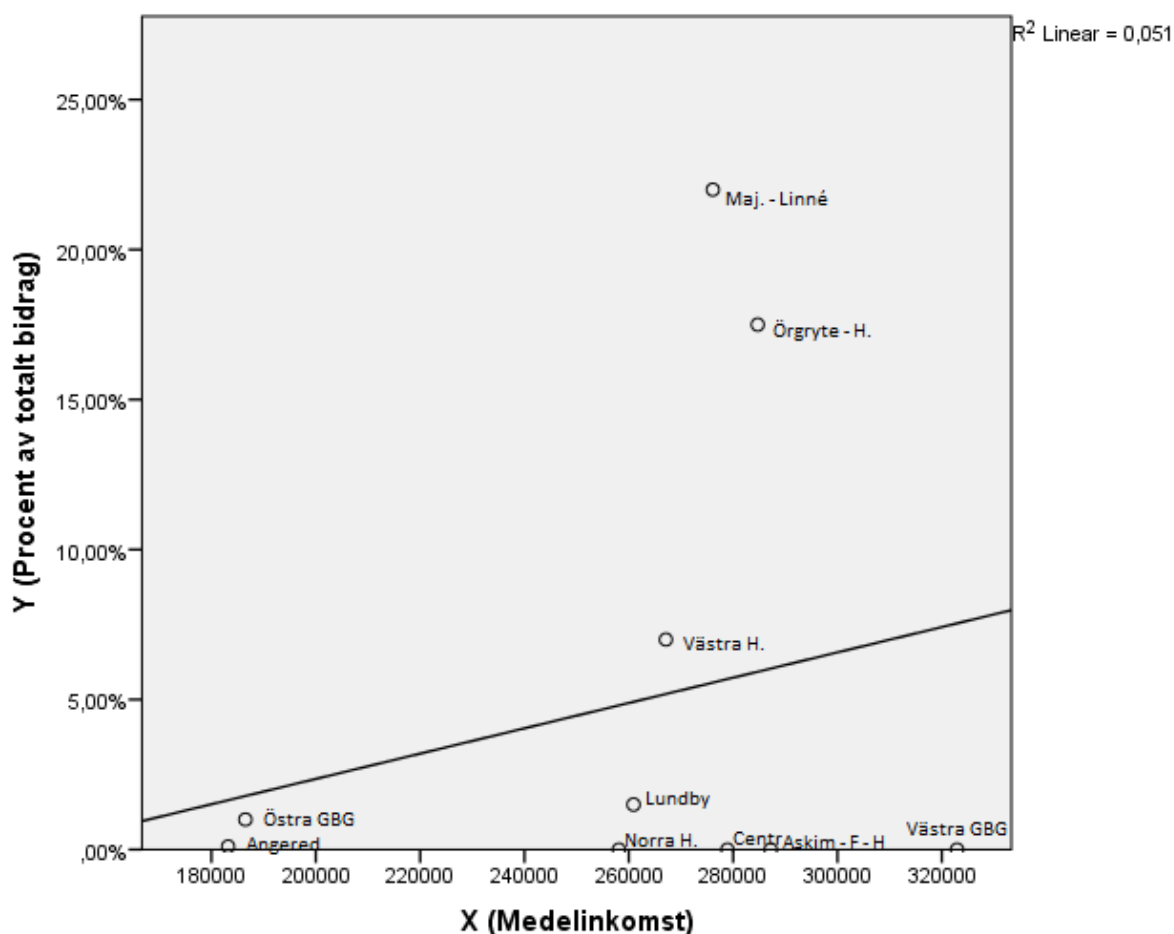
Kulturföreningar - Livsstilsförening

Även bland kulturföreningar är endast sambandet svagt. Pearsons korrelationstal visar på ett svagt negativt samband på -0,211. Resultatet är inte signifikativt men vi kan se att grafen visar på en svagt sluttande linje men den sluttningen förklaras av att stadsdelen med högst medelinkomst blir ett extremfall i sambandet med nära på noll procent i föreningsbidrag till kulturföreningar.

Även här är resultatet inte i linje med min förväntning av vad som skulle visa sig. Jag trodde att generellt så skulle andelen föreningsbidrag som går till kulturföreningar öka som en motsatt effekt till att föreningsbidraget till idrottsföreningar förväntades vara högt bland stadsdelar med lägre medelinkomst. Då skulle kulturföreningar vara något av ett alternativ till fritidssysselsättning som skulle vara mer förekommande i stadsdelar med högre medelinkomst och därmed också få mer föreningsbidrag. Så är alltså inte fallet och det verkar som att det är relativt likartat inom staden med några få extremfall som Majorna – Linné som lägger över 50 % av föreningsbidraget på kulturföreningar och Västra Göteborg som lägger nära noll procent.

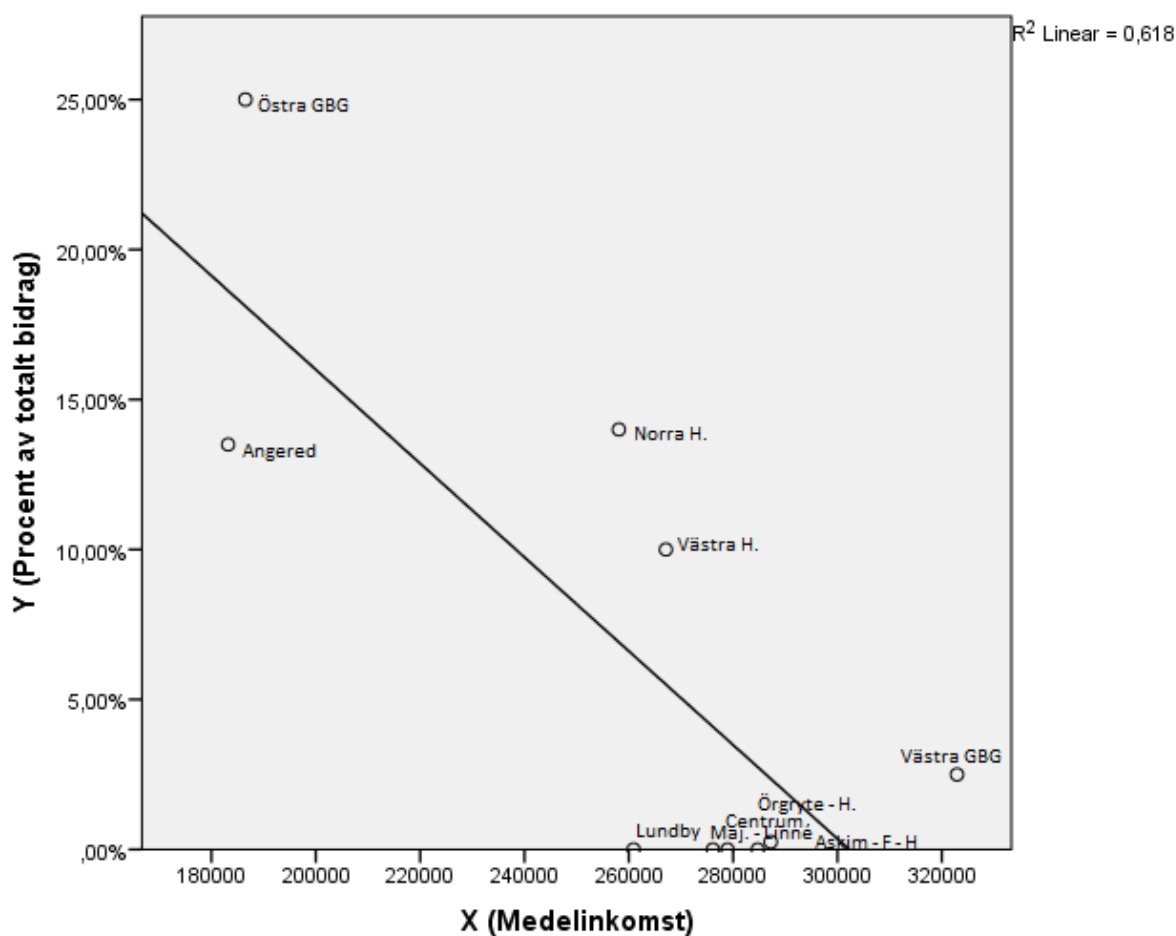
Föreningar för boende - Intresseförening

Bland föreningarna för boende är sambandet också svagt, något starkare än tidigare men trots detta får sambandet med svagt ökande andel till föreningstypen "För boende" anses vara otillräckligt för att förklara det med ökad medelinkomst. Korrelationskoefficienten slutar på 0,226 vilket visar på en svagt positivt samband men det saknar signifikans. Många stadsdelar lägger dock inte en så stor andel av sitt föreningsbidrag på denna föreningstyp. Bland de som ger pengar till denna typ så är det stadsdelar som är längre upp på skalan av medelinkomst som ger mest. Föreningar för boende är en blandad grupp av intresseföreningar som jobbar för att främja de som bor i stadsdelen och tillvarata deras intressen och behov. Därmed var förväntningen i detta fall att föreningstypen skulle ha en högre del av föreningsbidraget i stadsdelar med lägre medelinkomst.

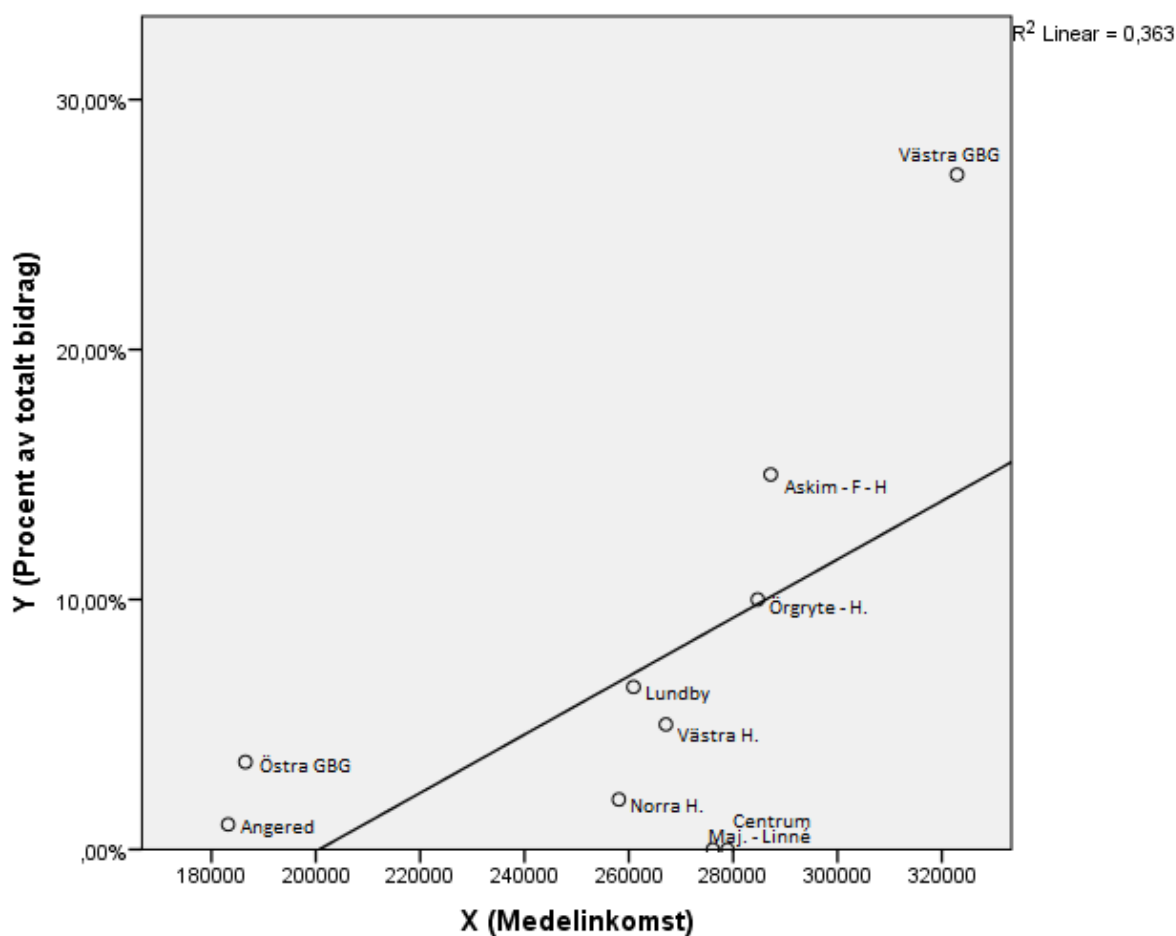

Invandrarföreningar - Intresseförening

Bland invandrarföreningar ser vi att det finns ett starkt samband. Pearsons R-koefficient visar här -0,786 och dessutom ett signifikansvärde på 95 %. Det finns alltså ett starkt negativt samband mellan medelinkomst och andelen av föreningsbidraget som går till invandrarföreningar. Andelen som går till invandrarföreningar sjunker alltså när medelinkomsten ökar, ett resultat som passar med förväntningen innan då utländsk bakgrund är en socioekonomisk och inkluderande faktor som sammanfaller i många fall med lägre medelinkomst och därmed skulle andelen av stödet som går till föreningstypen bland stadsdelar med lägre medelinkomst vara högre.

Pensionärsföreningar - Intresseförening

Även bland pensionärsföreningarna finns ett klart samband. Korrelationskoefficienten hamnar i detta fall på 0,603 till att det finns ett positivt samband mellan medelinkomst och andelen av föreningsbidraget som går till pensionärsföreningar. Signifikansen kan inte styrkas i detta fall då den landar över 0,05 nivån med 0,065 men en trots detta anser jag att det går att tyda en tydlig ökande trend.

Ett resultat som är i någon mån förvånande då det ställer frågan varför pensionärsföreningar i stadsdelar med lägre medelinkomst inte erhåller lika stor del av föreningsbidraget i samma grad. Frågan är om skillnaden i antal pensionärer speglar sig bland stadsdelarnas befolkningar. Nedan kommer en tabell där antalet pensionärer i de tio stadsdelarna presenteras:

Stadsdel	Antal invånare 65+ (2013)	Procent av stadsdels totala befolkning
1. Askim-Frölunda-Högsbo	11 802 st.	20,9 %
2. Västra Göteborg	9 994 st.	19,2 %
3. Norra Hisingen	8 961 st.	18,6 %
4. Centrum	8 713 st.	14,8 %
5. Örgryte - Härlanda	8 421 st.	14,5 %
6. Majorna - Linné	8 296 st.	13,1 %
7. Västra Hisingen	7 137 st.	13,6 %
8. Lundby	6 403 st.	13,9 %
9. Östra Göteborg	5 717 st.	12,3 %
10. Angered	5 383 st.	10,8 %

I Göteborg totalt under 2013: 80 827 st. invånare över 65 års ålder källa: Göteborgsbladet 2014

Vi ser att bland de stadsdelar som har högst antal medborgare i pensionsåldern korrelerar i många fall med de stadsdelar som lägger en högre del av föreningsbidraget på pensionärsföreningar. Det finns trots det ett samband mellan högre medelinkomsten och en ökad andel av föreningsbidraget som går till pensionärsföreningar.

Diskussion

Resultatet som kan utläsas från tabellerna visar på att det är svårt att hävda att sambandet som studien undersöker går att applicera på alla föreningstyper. 16 olika föreningstyper har erhållit föreningsbidrag från Göteborgs stadsdelar, av de har fem av de vanligaste typerna som finns bland bidragstagarna i ett flertal av stadsdelarna presenterats med "Scatter plots". Utifrån de går det att urskilja att vissa föreningstypers andel av föreningsbidraget inte påverkas av medelinkomsten och vice versa.

Bland de föreningstyper som analyserats med hjälp av "Scatter plots" visas i flera fall svaga och ej signifikanta samband. I fallen där det finns svaga samband mellan medelinkomsten och andelen föreningsbidrag som föreningstypen får av det totala föreningsbidraget finner vi idrotts-, kultur- och föreningar för de boende i stadsdelen. Då detta är föreningar som riktar in sig på breda befolkningsgrupper i stadsdelarna så är det kanske naturligt att resultatet blir så.

Föreningar för de boende i stadsdelarna premierar de som bor och är aktiva i stadsdelen, något som stadsdelar och de boende oavsett inkomstnivå har ett behov av. Idrottsföreningar riktar med sin sportsliga natur in sig på att ha många medlemmar som kan ställa upp på träningar och tävlingar. Ofta är ungdomsverksamheterna bland denna föreningstyp aktiv och har ett stort antal utövare. Behovet att aktivera sig och den initialt relativt låga krav- och svårighetskurvan att få delta i aktiviteterna säkerställer att föreningarna är lika aktiva oavsett hur medelinkomsten i området ser ut. Även kulturföreningar är ofta i sin natur en inkluderande verksamhet både sett till ålder och andra demografiska paragrafer.

Förväntningen inför studien var att det skulle synas skillnad på hur stadsdelarna fördelade föreningsbidraget utefter medelinkomst. Speciellt i fallen med idrotts och kulturföreningar var min förväntning att idrottsföreningarna skulle få en större del av föreningsbidraget i stadsdelar med lägre medelinkomst och kulturföreningar mer i stadsdelar med högre.

Max Webers analys av klass skulle hävda att trots att invånarna i stadsdelarna har olika så kallad klassituation och inte har samma tillgång till de "livschanser" som delas ut så är föreningar som idrottsföreningar, kulturföreningar boende kan samlas under gruppen "Livsstilsföreningar" enligt SCB:s definition av föreningar. De betecknas som föreningar som betecknar olika typer av fritidsintressen (Vogel et al. 2003: 13). Föreningarna jobbar kanske inte aktivt och direkt med att öka det politiska och samhällsliga inflytandet bland sina medlemmar utan att istället stilla en hunger och ett intresse för en viss fritidsaktivitet. Alltså kan det utifrån Webers term om "livschanser" anses inte vara lika angeläget om att denna typ av föreningar finns i stadsdelar med lägre socioekonomisk status då de inte i huvudsak jobbar för att öka sina medlemmars inflytande. Samma applikation av Marx syn på klassmedvetenhet skulle också kunna tillämpas; att "livsstilsföreningar" inte är det som skapar klassmedvetenhet utan istället är ett utlopp för alla människors inneboende behov och intressen oavsett klasstillhörighet och grupp.

I tabellerna där det visade sig finnas ett samband mellan medelinkomst och föreningstypens erhållna del av det totala föreningsbidraget från stadsdelar var alla typer så kallade "Intresseföreningar". Enligt SCB klassas de som att vara inriktade på en särskild befolkningsgrupps särintressen (Ibid). Här skulle både Marx klassmedvetenhetsteori och Webers klassituationsteori kring sambandet till varför medelinkomsten påverkar fördelningen av det totala föreningsbidraget till invandrar- och pensionärsföreningar. Den socioekonomiska statusen påverkar vilka föreningar som är mer aktiva och söker föreningsbidrag. I stadsdelar med låg medelinkomst är det vanligare att invandrarföreningar får högre del av föreningsbidraget. Som Myrberg i sin forskning beskrivit så är förekomsten av politiskt utanförskap högre bland individer som immigrerat från andra länder än land födda (Myrberg 2004: 223). Att förekomsten av invandrarföreningar är högre i stadsdelar som redan har lägre socioekonomisk status utifrån sin medelinkomst faller väl in med Myrbergs påstående. Individer som bor i stadsdelar med lägre medelinkomst och är immigrerade har enligt Marx och Webers teorier stora incitament att skapa och delta i föreningar som är riktade mot dem för att öka sin politiska inkludering. Därmed ökar de sin klassmedvetenhet och sina "livschanser" om de ingår i denna typ av förening vilket leder till att denna typ av föreningar ökar sin närvaro och får en högre del av föreningsbidraget i stadsdelar som har lägre medelinkomst.

Bland pensionärsföreningarna så är sambandet omvänt. Trots att förekomsten av pensionärer är generellt sett högre i stadsdelar med högre medelinkomst så finns det ett samband mellan högre medelinkomst och att föreningstypen får en större andel av föreningsbidraget. Trots att resultatet visade sig inte vara inom 0,05-nivån så anser jag att det finns en tendens som visar att sambandet stämmer. Även här spelar Marx klassmedvetenhet och Webers möjlighet till "livschanser" spela in. Genom att förekomsten av denna föreningstyp som får en ökad andel av föreningsbidraget är högre i stadsdelar med högre medelinkomst så tyder det på att intressegruppen som samlas kring dessa föreningar kan öka sin politiska inkludering i stadsdelar där medelinkomsten är högre. Förutom att förekomsten av pensionärer är högre i stadsdelar med högre medelinkomst anses behovet kanske vara större i stadsdelar med högre

medelinkomst då det är pensionärer som står längre ifrån den sociala inkluderingen på dessa platser.

Förväntningen inför studien på andelen föreningsbidrag som går till invandrar- och pensionärsföreningar infriades delvis då hypotesen infriades i frågan om invandrarföreningar som då deras medlemmars medlemskap av att i de flesta fall vara av utländsk härkomst skulle korrelera med en lägre medelinkomst, här hittades ett starkt samband som dessutom var signifikant. I fallet pensionärsföreningar så var resultatet mera överraskande. Att det fanns ett samband med ökad medelinkomst och högre andel av föreningsbidraget som gick till föreningstypen är klart. Det kan dock förklaras med den demografiska skillnaden även om det i flera fall är stora skillnader som kanske är högre än vad de demografiska skillnaderna mellan stadsdelarna visar.

Den typ av ”intresseföreningarna” som inte visar på någon form av påverkan från medelinkomsten är Föreningar för boende. Ett svagt ökande samband, där ökad medelinkomst i stadsdelen ledde till ökad andel av föreningsbidraget till föreningstypen kunde urskiljas men visade inte på någon signifikans.

Påverkar medelinkomsten hur mycket pengar olika föreningstyper får av det totala föreningsbidraget? I huvudsak nej. Bland de föreningar som det finns överlägset mest av, idrotts- och kulturföreningar går det inte att dra den slutsatsen. Bland föreningstyperna under de två största pensionärs- och invandrarföreningarna går det å andra sidan att se ett samband. Sambandet finns men kan också ha alternativa förklaringar. Skild demografi kan vara en avgörande faktor som inte har undersökts i andra fall än kring pensionärsföreningarna. Förekomsten av medborgare födda i utlandet kan skilja sig stort mellan stadsdelarna och det är en möjlig förklaring till skillnaderna. Samtidigt är det en märkbart mycket högre förekomst bland stadsdelar med låg medelinkomst.

Det går inte att hävda att medelinkomsten generellt påverkar föreningsbidraget. Dock får studien fram att för enskilda föreningstyper så spelar det ändå roll. Frågan är hur stor påverkan det centrala styret i staden har på studiens resultat och stadsdelarnas arbete med föreningsbidragen. Hade stadsdelarna fått fördela bidraget helt fritt och inte haft olika stor budget delegerat från centralt håll skulle vissa föreningstyper kanske få mer eller så hade kanske fler föreningar generellt kunnat ansöka om föreningsbidrag.

5.1 Tidigare forskning och resultatet

Den tidigare forskningen pekade på att föreningslivet i områden kunde skilja sig baserat på olika sociala faktorer. Tedros och Nugusse Hagos (2009) visade på att beroende på hur den sociala utvecklingen i ett område såg ut påverkade det processen för att få föreningsbidrag och därmed så påverkade det föreningslivet vilket jag trodde skulle leda till att olika medelinkomst i stadsdelar skulle påverka vilka föreningstyper som fick mest i föreningsbidrag. I denna studie går det inte att finna något starkt samband mellan medelinkomsten och skillnader i vilka föreningstyper som får högsta andelen av föreningsbidragen, trots att analysenheterna ligger inom samma kommun och har samma politiska sammansättning. Då denna studie inte visar på skillnader mellan stadsdelar av skild

socioekonomisk status så är frågan om det även existerar attitydskillnader inom Göteborgs stadsdelsförvaltningar gentemot föreningarna, likt det som kunde påvisas i Tedros och Nugusse Hagos studie. Det kan vara möjligt att stadens stadsdelsnämnder och förvaltningar har till stor del lyckats att trots tio olika områden agera utåt som en gemensam aktör och fördela föreningsbidragen relativt jämlikt över hela staden. Denna studie undersöker dock inte attityder hos beslutsfattarna och kan inte dra några konkreta slutsatser på den punkten.

Medelinkomsten i denna studie användes som huvudindikator för att påvisa skillnaderna mellan stadsdelarna där bland annat flera sociala indikationer ingår. Medelinkomsten var tänkt att via Karl Marx och Max Webers tankar kring social inkludering och klassamhälle visa hur den påverkar skillnader i hur stadsdelar erbjuder service till sina medborgare. Medborgare som på grund av sin medelinkomst tillhör olika klassituationer och därmed påverkar det klassmedvetenheten i stadsdelarna och i förlängningen vilka föreningstyper som får föreningsbidrag. Det skulle då påverka utbudet av föreningar då de olika föreningstyperna fick olika mycket föreningsbidrag och stöd från stadsdelarna.

Medelinkomst användes också för att försöka sammankoppla till det sociala kapitalet som påverkade förvaltningens metodik med att behandla föreningsbidragsansökningar i Tedros och Nugusse Hagos studie. Trots kopplingen mellan socioekonomisk status, inkludering och sociala klasser kunde inte studien påvisa att medelinkomsten var en avgörande indikator för hur stadsdelarna jobbar kring föreningsbidrag och föreningstyper. Tedros och Nugusse Hagos drar i sin studie slutsatsen att de undersökta förvaltningarnas skilda arbete påverkar vilka föreningar som finns att tillgå för de boende i de undersökta områdena. En liknande slutsats går inte att replikera utifrån denna studie.

Myhrbergs (2004) forskning visar på att integrerade och inkluderade grupper är mer aktiva i föreningslivet och får därmed del av de positiva effekterna. Den slutsatsen skulle kunna förklara att det i resultatet visar sig att det finns en skillnad mellan stadsdelar när det kommer till intresseföreningarna. I stadsdelar med lägre medelinkomst är det vanligare med invandrarföreningar och i stadsdelar med högre är pensionärsföreningar vanliga.

5.2 Sammanfattning

Studien visar att stadsdelarnas medelinkomst generellt inte påverkade vilka typer av föreningstyper som erhöll föreningsbidrag under 2013. Av de fem föreningstyper som det fanns tillräckligt av i alla stadsdelar för att jämföra så var det endast bland invandrar- och pensionärsföreningarna som medelinkomsten visade sig ha någon skillnad och endast i fallet med invandrarföreningar var resultatet signifikant. I det fallet är medelinkomsten en klar faktor som påverkar, samtidigt kan inte andra samfallande förklaringar som demografi kan uteslutas som bidragande orsak. Studien kommer fram till att det finns vida skillnader mellan stadsdelarna inom Göteborgs stad men kan inte bevisa den oberoende variabelns kausala påverkan på den beroende variabeln.

6. Slutdiskussion

Resultatet var något av en överraskning. Jag var övertygad utifrån den tidigare forskningen att de socioekonomiska förutsättningarna som är vitt skilda mellan stadsdelarna skulle leda till stora skillnader i fördelningen av föreningsbidraget till olika föreningstyper. I stadsdelar med lägre medelinkomst skulle föreningsbidraget i högre grad gå till föreningar som ökade den sociala inkluderingen och nådde fler medborgare medan andelen i stadsdelar med högre medelinkomst skulle erbjuda mer fritidsintressen och möjligheter för individer att öka sin livskvalité. Att så inte blev fallet gör mig dock glad och jag inser att bedömningen kring vilka föreningar som ska få föreningsbidrag och hur mycket av budget som ska gå till olika föreningstyper är ganska likt oavsett medelinkomst och social situation i stadsdelen.

Arbetet med själva uppsatsen var givande men samtidigt frustrerande. Att jobba med tio olika förvaltningar som kommunicerar och presenterar siffror på tio olika sätt är en utmaning då arbetet inte blev så strömlinjeformat som jag hade hoppats.

Sedan arbetet med denna uppsats började så har det tagit nya riktningar med tiden. Tidigt under arbetets gång var tanken att jämföra föreningsbidraget mot andra sociala faktorer. Ju längre tiden gick desto mera märkbart blev det hur svårt det är att mäta sociala faktorer med siffror som ska passa in i tabeller. Användningen av Karl Marx och Max Webers teorier om kapital, klass och socioekonomi kom dock att erbjuda lösningen. Genom att använda mig av deras tankar kunde den ekonomiska faktorn som medelinkomst är användas då den går att mäta med stor precision.

6.1 Förslag till vidare forskning

Trots att studiens resultat inte visar på några stora samband finns det intressanta aspekter att titta vidare på. För att nå fram till varför skillnaderna som observerades kring pensionärs- och invandrarföreningar mellan stadsdelar med olika inkomst finns behöver studier bedrivas på ett djupare plan. Kvalitativ forskningsmetod med intervjuer kring hur dess styrelse upplever föreningsbidragets hjälp till verksamheten stadsdelarna skulle vara intressant. Frågan om pensionärer i stadsdelar med lägre medelinkomst känner att fördelningen fungerar är också intressant. Är det så att de boende i dessa områden inte känner att de har ett behov av att identifiera sig som pensionärer och därmed gå med i föreningstypen? Eller väljer de att resa till andra stadsdelar för att aktivera sig föreningsmässigt? Finns det skillnader mot hur pensionärer som bor i stadsdelar där pensionärsföreningar får en hög andel av föreningsbidraget känner att de identifierar sig?

Det skulle även vara intressant att undersöka hur politiska skillnader påverkar fördelningen av föreningsbidraget genom att på ett liknande sätt jämföra ett antal kommuner med liknande sociala faktorer men med olika politiskt styre.

7. Källförteckning

7.1 Litteratur

- Breen, Richard (2005) A Weberian Approach to Class analysis. I Wright, Erik O. (red.) *Approaches to Class analysis*. Cambridge: Cambridge University Press
- Esaiasson, Peter, Giljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (2012) *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik
- Jones, Bryan D. (1999) Bounded Rationality. *Annual Review of Political Science*, 2: 297-321
- Jones, L. F. (1988) Stratification Approaches to Class Measurement. *Journal of Sociology*, 24: 27-284
- Katz, C. J. (1999) Marx on Peasantry: Class in Itself or Class in Struggle? I Jessop, Bob & Wheatley, Russel (red.) *Karl Marx's social and political thought – Critical assessments of leading political philosophers second series*. London: Routledge
- Myrberg, Gunnar (2004) Föreningsliv och politiskt deltagande. I Bengtsson, Bo (red.) *Föreningsliv, makt och integration*. Stockholm: Fritz (Departementsserien Ds 2004:49)
- Norberg, Johan R (2015) *Statens stöd till idrotten*. Centrum för idrottsforskning 2015:1
- Ossowski, Stanislaw (2003) *Class Structure in the Social Consciousness*. London: Routledge
- Putnam, Robert D (1995) Tuning In, Tuning Out: The Strange Disappearance of Social Capital in America. *Political Science and Politics*, 28(4): 664-683
- Saunders, Mark, Lewis, Philip & Thornhill, Adrian (2009) *Research methods for business students*. Italien: Rotolito Lombarda
- Stadsledningskontoret avdelningen Samhällsanalys och statistik, Göteborgs stad (2014) *Göteborgsbladet 2014*
- Stadsrevisionen, Göteborgs stad (2013) *Stöd till föreningar i Göteborgs stad*
- Statens folkhälsoinstitut (FHI) (2010) *Kommunalt folkhälsoarbete som kan minska hälso-skillnader Intervjuer för EU:s DETERMINE-projekt med företrädare för åtta kommuner: Malmö, Kristianstad, Växjö, Nynäshamn, Botkyrka, Örebro, Falun och Umeå*. Östersund: Statens folkhälsoinstitut
- Tedros, Ruth & Nugusse Hagos, Semhar, *Olika områden olika förutsättningar – En jämförande studie av föreningslivet mellan Danderyds kommun och stadsdelen Spånga – Tensta* (Kandidatuppsats). Institutionen för Samhällsvetenskaper vid Södertörns högskola, 2009 Tillgänglig: <http://sh.diva-portal.org/smash/get/diva2:300162/FULLTEXT01.pdf>

Vogel, Joachim, Amnå, Erik, Munck, Ingrid & Häll, Lars (2003) *Föreningslivet i Sverige. Välfärd, Socialt Kapital, Demokratiskola*. (Levnadsförhållanden, rapport nr 98). Örebro: Programmet för Social Välfärdsstatistik, Statistiska Centralbyrån

Wandling, R. (2011) *Rationality and Rational Choice*. I Ishiyama, J. & Breuning, M (red.) *21st century political science: A reference handbook*. Thousand Oaks: SAGE Publications

7.2 Elektroniska källor

Edwinsson, Lisa (2015, 13 maj) Rika barn idrottar mest – och får mer statligt stöd. *Dagens Nyheter*. Hämtad 2015 – 05 – 13, från <http://www.dn.se/sport/rika-barn-idrottar-mest-och-far-mer-statligt-stod-1/>

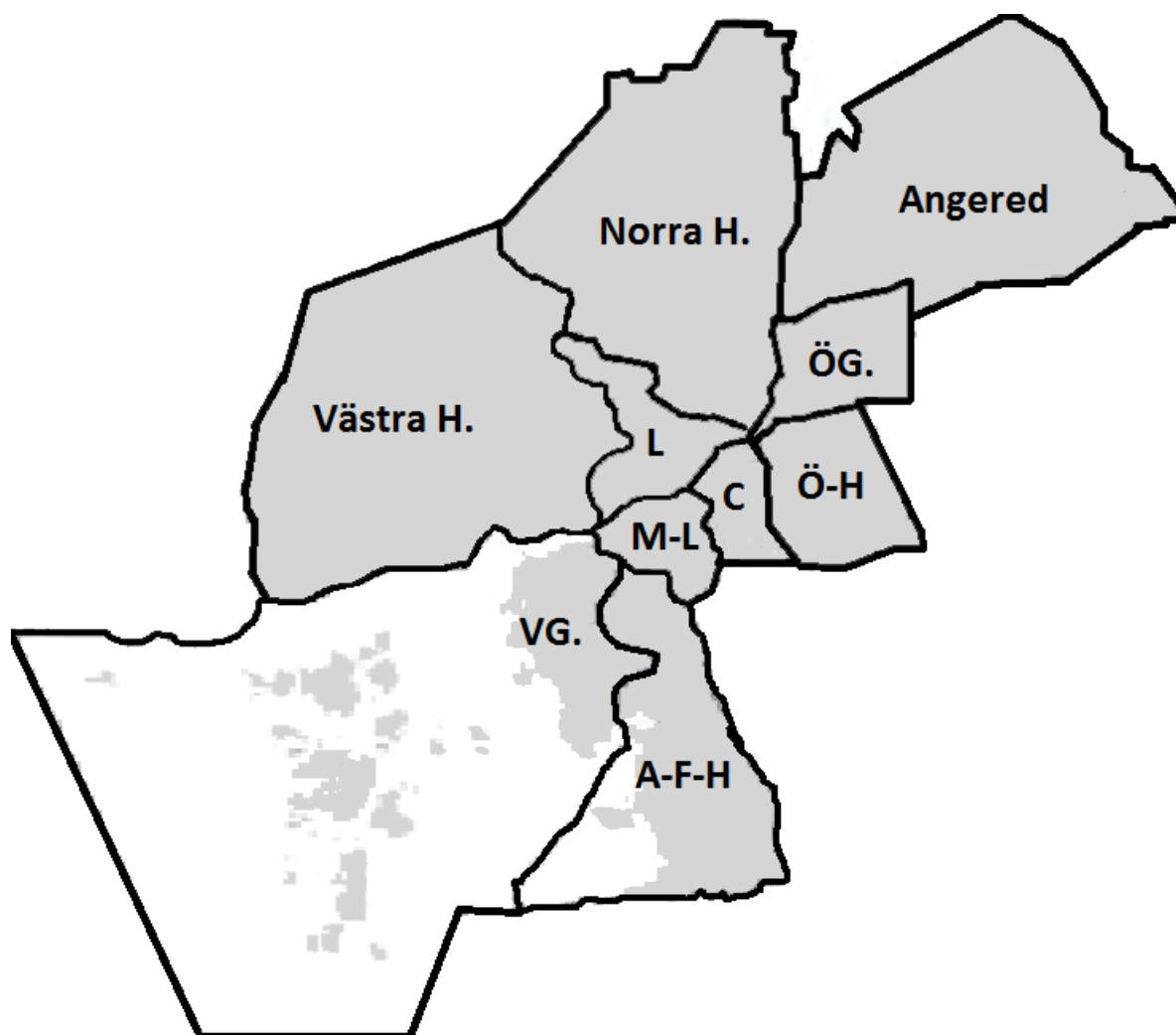
Göteborgs Stad (2015) *Bidrag, stöd till föreningar – Göteborgs Stad*. Hämtad 2015 – 03 – 16, från <http://goteborg.se/wps/portal/invanare/kultur-o-fritid/bidrag-stipendier/bidrag-stod-till-foreningar/>

Regeringskansliet (2014) *Offentlighetsprincipen*. Hämtad 2015 – 04 – 04, från <http://www.regeringen.se/sb/d/11767>

Statistiska centralbyrån (2015) *Statistikdatabasen*. Hämtad 2015 – 04 – 11, från www.statistikdatabasen.scb.se

Bilaga

Karta över Göteborgs stads stadsdelsnämnder:

Förkortning	Namn
Norra H.	Norra Hisningen
Västra H.	Västra Hisingen
ÖG.	Östra Göteborg
L	Lundby
Ö-H	Örgryte – Härlanda
C	Centrum
M-L	Majorna – Linné
VG.	Västra Göteborg
A-F-H	Askim – Frölunda - Högsbo